

**Kvalitetsredovisning av förskolorna Himlaliv, Pärlan
och Ängeln 2019/2020**

Hur vi vet att vi vet det vi vet

Vårt kvalitetssäkrande arbete har följande dokument som grund:

KUL – Ett kvalitetssäkrande arbetsmaterial med indikatorer som ger varje enskild pedagog möjlighet att skatta kvalitén på förskolans pedagogiska verksamhet utifrån Lpfö18. Materialet är framtaget av Linköpings kommun.

Attitydundersökning – Linköpings kommun genomför varje läsår en attitydundersökning bland alla vårdnadshavare till barn i åldern 2-5 år. En undersökning som sammanställs av kommunen och som sedan publiceras under respektive förskola på kommunens hemsida.

Tillsyn och insyn - Förskolan Ängeln har haft ett tillsyn- och insynsbesök av kommunen under läsåret som gått. En tjänsteman och två observatörer (förskollärare från två andra förskolor) har besökt förskolan under en dag och sedan återkopplat styrkor och områden att förbättra till arbetslaget.

Projektsammanfattningar – Förskolorna arbetar kontinuerligt med att utveckla och dokumentera sin projekterande del av den pedagogiska verksamheten. Det görs också genom halv- och helårssammanfattningar där barnens förändrade kunnande beskrivs samt vilka av läroplanens mål barnen har fått erfara och inte erfara i läsårets projekt.

Medarbetarsamtal – Samtal har genomförts med alla pedagoger vid ett tillfälle detta läsår.

Föräldrasamtal – Ett föräldrasamtal med samtliga vårdnadshavare har erbjudits och genomförts. Samtal med utvärdering av inskolning har erbjudits och genomförts med alla nyinskrivna barns vårdnadshavare. Avslutande samtal med vårdnadshavare till barn som börjar förskoleklass till hösten har också genomförts.

Barnråd – Barnråd finns aktiva på två av förskolorna. Ett forum där barnen får möjlighet att vara med och påverka verksamheten men också framföra synpunkter på sådant de vill ska bli bättre.

Tillbudsrapporter – Ett fåtal tillbudsrapporter från förskolorna har inkommit. Rapporter kring hot och våld har behandlats i direkt närhet till händelserna.

Arbetsmiljörond, Barnsäkerhetsrond – Ronder är genomförda på samtliga förskolor.

Beskrivning av verksamheten

Läsåret 19/20 har på många sätt varit ett tungt läsår för vår organisation. Vi gick in i läsåret med tankar om nya nätverk för varje yrkesprofession och ett fortsatt arbete med hållbart lärande i våra projekt. En tanke om att arbeta fördjupande och med långsamhet som ledstjärnor. Ganska snart, redan i mitten av augusti, fick vi ett av många tragiska besked. Besked som har rört enskilda men som påverkat både arbetsmiljö och det pedagogiska arbetet. Under våren stod så vårt land inför en pandemi, covid-19 som ofrånkomligt påverkade vår verksamhet. Förutsättningarna för vår verksamhet ändrades från dag till dag. Vi valde då att fokusera på att dagarna skulle vara säkra och roliga för barnen.

Detta till trots har förskolorna fortsatt sitt arbete att erbjuda och utveckla en förskola som är trygg, rolig och lärorik för barnen. Mycket spontant lärande har uppstått. Alla pedagoger har på olika sätt gjort sitt yttersta för att minimera påverkan av det tunga vi har burit parallellt. Nätverken kom i gång med många goda samtal om undervisning och omsorg. Fördjupningarna kring hållbart lärande tog avstamp i tidigare erfarenheter om frön, vatten, sociala relationer och insekter.

En av avdelningarna, Solen med de yngsta barnen från Himlaliv var under hösten tillfälliga gäster i lokaler i Berga församling. När det nya året sedan kom kunde de flytta tillbaka till nyrenoverade lokaler i Himlalivshuset. Då genomfördes också ett tidigare beslut att göra två avdelningar med de yngsta barnen där. Stjärnan för 1-2 åringarna och Solen för 3 åringarna. Mycket praktiskt arbete utfördes av pedagogerna innan och efter flytt tillbaka.

Förskolan Ängeln har också stått inför en flytt av sin verksamhet. En permanent flytt till lokaler i Tannefors. Ett arbete som påbörjades tidigt under 2019 med information till vårdnadshavare och anställda. I augusti öppnar verksamheten upp i nyrenoverade lokaler med $\frac{3}{4}$ av barnen och alla pedagoger.

Vi blev mycket prövade kring våra ledstjärnor, hållbarhet och långsamhet denna termin. Vi har gång på gång fått ta nya beslut kring vad som är viktigt och inte. Om än något trötta kan vi ändå se tillbaka på ett läsår med många lärdomar om vad som är hållbart för barnen och pedagogerna, vad som är hållbart i den pedagogiska verksamheten samt vad som blir hållbart i relationerna.

Förskolan Himlaliv

Förskolan Himlaliv ligger i Johannelund, ett ytterområde i Linköping. Himlaliv består av, sedan våren 2020, tre avdelningar och med sammanlagt 40 inskrivna barn i åldrarna 1-6 år. Arbetslaget består av 9 personer, 5 stycken som arbetar 100%, 3 stycken som arbetar 75% och 1 som arbetar 50%. Förskolan arbetar projektinriktat och drivs av Svenska kyrkan.

Avdelningen Solen/Stjärnan

Hösten startade i Berga med både nya och gamla barn. Barnen som tidigare gått på Solen berättade för sina nya kompisar vad vi tidigare hade arbetat med. Vi visade barnens reflektionsbilder från vårterminen. Vi såg tydligt hur de gamla barnens intresse och nyfikenhet smittade av sig. Ute på vår gård växte ett stort kastanjeträd och barnen hittade mängder av kastanjer på marken. På samma sätt som maskarna tidigare termin blivit personifierade blev nu dessa kastanjer små "bebisar" som vi skulle ta hand om. Utifrån barnens intresse för våra kastanjer startade vi upp vårt projekt med nyfikenhetsfrågan: *Hur får vi frön att växa?* Nu behövde vi få möta frön av olika slag och på olika sätt.

Äpplen, bananer, päron, granatäpple, avokado, passionsfrukt, mango- ja vad fanns där i? Vi hade fruktsamlingar där vi fick möta många olika frön och kärnor. Vi tittade tillsammans och kunde se att frön kan se väldigt olika ut. För att barnen skulle få möta frön i vår innemiljö planterade vi olika slags frön på många olika sätt. I krukor som vi tillverkat av tidningspapper planterade vi gräsfrön. Vi planterade små ärtor i petriskålar som fick sitta både på avdelningen och inne på vår toalett. Där kunde vi till studera hur både planta och rötter växte.

Genom långsamhet fick alla barn möjligheten att upptäcka frön igen och igen. Vi gav barnen möjligheten att möta och upptäcka frön och dess egenskaper på många olika sätt. Vi hade kastanjer i vår ateljé - kastanjer att måla med och kastanjer att ha tillsammans med saltdegen. Vi samlade bär och frön att limma med. Tillsammans fick barnen vattna och sköta våra olika frön. Att få vattna och spraya för att fröna skulle växa var något som alla barn var mycket intresserade av. På slutet av terminen tittade vi om och om igen på små filmer där vi genom time-lapse tydligt kunde se hur frön faktiskt växer. "*Titta de dansar*" utbrast ett av barnen när fröets blomma på filmen vajade av och an. Ett annat barn konstaterade att rötterna faktiskt såg ut som maskar som slingrade sig i jorden.

Under våren hamnade mycket av vårt fokus kring tillbakaflytten till förskolan och organiseringen av två avdelningar. Personalförändringar präglade tiden, både långvarigt och kortvarigt då spridningen av pandemin covid-19 startade. Projektet hölls levande i den mån det gick. Barnen fick återigen vara vägvisare och instruerade och återberättade för nya kompisar och ny personal hur det går till att så ett frö. Vi återupptog många av de aktiviteter vi tidigare gjort, med en liten fördjupning.

Vi planterade potatis, lönn-näsor och många andra växter och frön och såg dem växa. Barnen blev självständiga i de processerna. Vi dansade som växterna i time-lapse filmerna och barnen fick möjlighet att fördjupa sina frågor och tankar i både samtal och genom målningar. Vi hade sångsamlingar med nya sånger, där vi lärde oss att jord vatten, och sol är vad växter behöver för att växa. Dessutom behövs lite tålmod. Något som barnen påminde oss om ofta.

Vi kan se ett förändrat kunnande hos barnen, där de nu har en förståelse för hur vi får ett frö att växa, hur processen från ett frö till en planta sker. Vi ser att barnen blivit förtrogna med hur ett frö ska planteras, vad som behövs och hur det ska genomföras. Vi ser även att de genom sin fantasi skapat nya tankar och idéer kring hur rötter och växter rör sig och varför. De gör jämförelser mellan rötters och maskars rörelser. Vi ser att barnen genom sin fantasi gett frön och kastanjer "liv", de är små bebisar som vi behöver ta hand om.

Den hållbara utvecklingen har i vårt projekt främst handlat om en ekologisk/miljömässig hållbarhet. En förståelse för och ett närmande en ekologisk känslighet för det lilla fröet som växer upp till något stort. Vi har löpande pratat med barnen under projektet vikten av att ta hand om vår natur och växterna/fröna som vi planterat och detta har barnen fått omsätta i praktiken. Den sociala hållbarheten har vi arbetat med genom att använda oss av demokratiska processer. Barngruppen har övat på turtagning, samarbete, konfliktlösning. Barnen har fått hjälpa till, visa och dela med sig av sin kunskap till varandra och oss pedagoger.

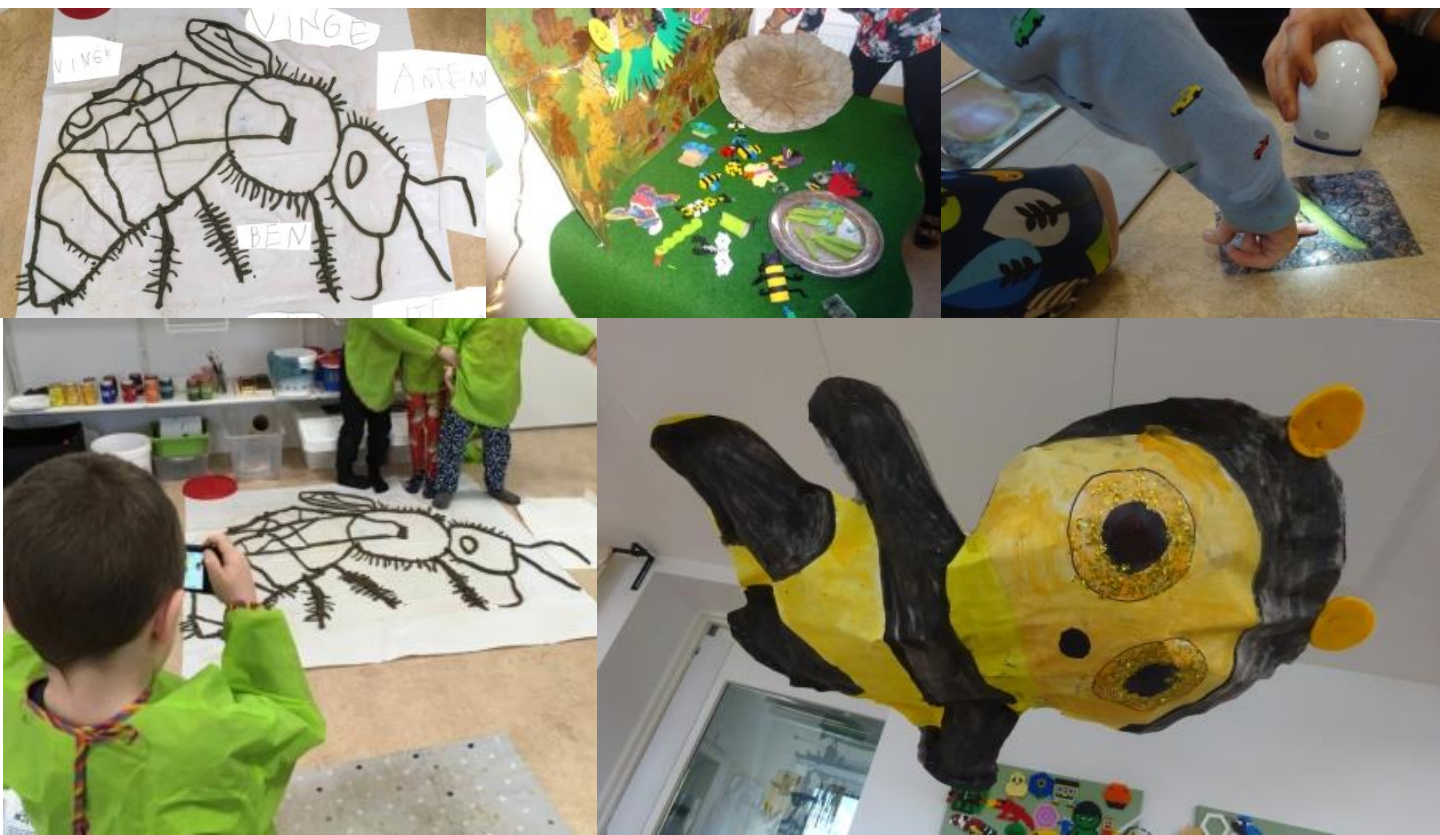
Avdelningen Molnet

Under läsårets projekt, var vår nyfikenhetsfråga: *Hur tar vi hand om våra insekter och småkryp?* Projektet startade upp genom att vi placerade ett stort fågelbad ("insektsdricket" som barnen valde att kalla det för) på gården. Barnen fick sedan skriva hypoteser om vem eller vilka som ville besöka detta.

Vår fråga grundade sig i en tanke kring social hållbarhet. Frågan bar på en tanke om det ömsesidiga beroendet oss människor och insekter/småkryp emellan. Detta är en förutsättning för att vi ska kunna leva på jorden. Vår förhoppning var att närma oss de frågorna och väcka en förståelse kring det ömsesidiga beroendet. Arbetet med humlor, bin och getingar blev därför viktigt att arbeta vidare med.

Genom att låta barnen ta del av kunskaper i faktaböcker, faktafilmer från UR, vidare forskning i iPad, delgett kunskaper sinsemellan barn-barn/vuxen-barn/barn-vuxen och också studera insekter både analogt och digitalt har barnens naturvetenskapliga intresse väckts och fördjupats. Förändrat och utvecklat kunnande har skett även för oss pedagoger tillsammans med barnen. Vi pedagoger har sett också oss själva som medforskande i projektet. Barnen "tog in" projektet, sina kunskaper till de olika innemiljöerna och började skapa av det material som fanns och finns tillgängligt. I samband med detta togs insektsdricket in i vår ateljé.

Vi fördjupade barnens skapande genom att göra insekts-/småkrypskort med både bilder och text. Vi utmanade skapandet även genom att titta närmare på några insekter och arbeta med dem i lera. En ny liten "kompis" (en humla, Humlis som barnen valde att kalla kompisen för) flyttade in på avdelningen. Med hjälp av en overhead har barnen sedan skapat en stor Humlis. Barnen har arbetat vidare med återbruksmaterial, pärlor och skapat insekter, insektshotell med mera. Barnen har också arbetat med måleri och kollage för att skapa en insekts- och småkrypsmiljö vid insektsdricket i ateljén.

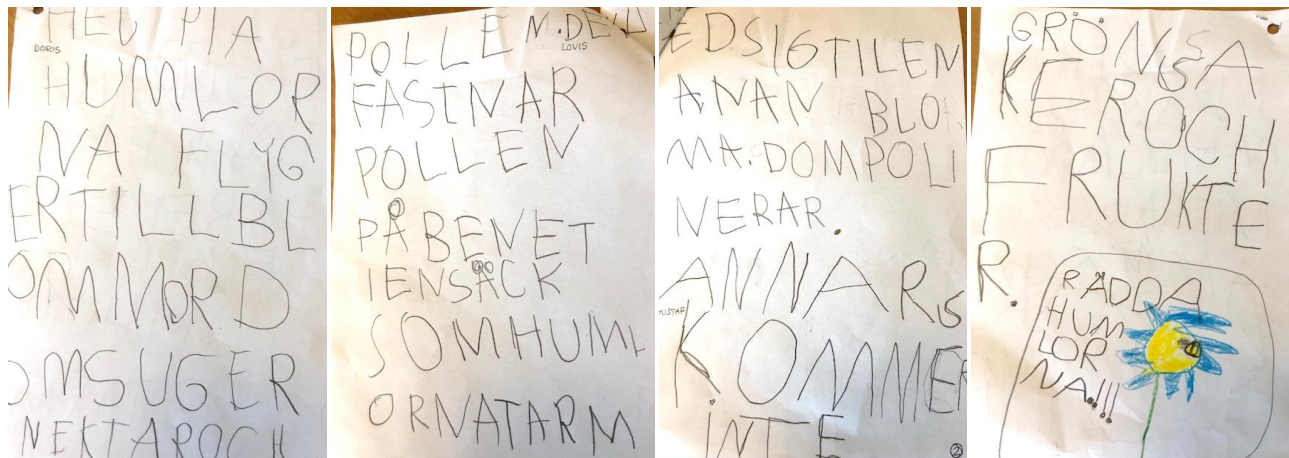
Vi har fått ett stort insektshotell som en kollega har byggt till oss och som vi har fått hjälp med att sätta upp på gården. Barnen har funderat på och sökt fakta om vad insekterna önskar för material till insektshotellet. Barnen och familjerna har involverats och visat stort engagemang och tagit med material hemifrån.

Material vi har lärt oss att insekter behöver som inredning i hotellet inkluderar flis, bambupinnar, vass, terrakottakrutor, tegel, bark och mossor. Vi har utforskat insekters kommunikation, hur de låter, flyger och "dansar". Vi har lyssnat på ett klassiskt musikstycke *Humlans flykt*, där instrument och en sångröst beskriver en humla. I miljön för rollek har vi lagt till humle-/bidräkter samt gjort små "påsar" föreställande pollen och nektar. I bygg-/konstruktionsmiljön har det funnits möjlighet att bygga celler som finns i bikupor med hjälp av kaplastavar samt även här har det funnits pollen/nektarpåsar. Genom allt detta har barnen fått förståelse för hur viktiga insekterna och pollinering är för utbudet av frukt och grönsaker. Utan dem skulle tillgången bli mindre. Vi har också lärt oss att bin suger nektar och tar med till sina bikupor som näring och som även vi får ta del av genom honung.

Brev från och till Pia

Vi barn och pedagoger fick ett brev från rektor Pia som hade läst i en tidning att många insekter riskerar att försvinna. Det stod att humlor är viktiga för att de pollinerar och utan dem skulle förrådet på frukt och grönsaker bli mindre. Eftersom vi har forskat och lärt oss massor om insekter undrade Pia om inte vi kunde förklara för henne vad pollinering är och varför det är så viktigt. Om Pia fick veta det kunde hon berätta det för alla hon känner och sprida kunskap om att de ska vara rädda om humlorna. Barnen ritade, skrev, förklarade och svarade på frågorna till Pia. Vi samlade ihop allt material som barnen gjort och stoppade i ett stort kuvert. Vi gick till en brevlåda i närområdet och lade på brevet.

Förskolan Pärlan

Förskolan Pärlan ligger i anslutning till Skäggetorp kyrka i Linköping. Vi har 21 inskrivna barn i åldrarna 1-6 år. Arbetslaget består av 4 pedagoger varav 3 stycken arbetar 100% och 1 som arbetar 75%. Vi arbetar projektinriktat och drivs av Svenska kyrkan.

De yngre barnen

Detta läsårs projekt har vi, utifrån det övergripande projekttemat "Hållbar utveckling", särskilt fokuserat på delaktighet genom rörelseglädje. Våra frågeställningar vid läsårets start var: *På vilket sätt kan musik och rörelse skapa förutsättningar för att utforska och ge uttryck för det egna och den andres känsloliv? På vilka sätt kan vi iscensätta och vägleda barnen genom olika sinnesupplevelser så att dessa stärker barnens språkliga förmåga?*

Vid läsårets början observerade vi vad barnen gjorde. Det vi såg var barn som var mycket upptagna av att, på ett självständigt sätt, utmana sina kroppars rörelser. Vi såg också ett stort intresse för att utmana och lära av varandra genom rörelse. Vi tyckte oss se att barnen fick syn på nya sidor av varandra och barn som inte tidigare har tagit plats klev fram på nya sätt i dansen. Barnen hittade på egna rörelser till olika sorters musik till exempel klassisk musik, hiphop, kyrklig sång och till violinmusik.

Som ett sidospår fick barnen lära känna Babblarna i syfte att stärka språket. Arbetet med det materialet gav upphov till viktiga funderingar som blivit betydande också för vårt projekt. Hur ser man ut när man är arg, ledsen, trött, busig? Med hjälp av en Babba-figur, som barnen varit med och skapat, kunde vi utforska dessa frågor – hos Babblarna och hos oss själva. Barnen har fått jobba hundraspråkligt med känslensinnet genom slime, lera, pyssla babblar, fylla flaskor med olika material så att det blev olika tyngd. De har även dansat på bubbelplast och wellpapp som de sedan har målat på med pensel och på så vis fått utforska känslor med både fötter och händer.

Barnen fick också rita sin egen koreografi och de visade sina olika rörelser för sina kompisar. Barnen har fått dansa i kyrkan för att få utforska en annan miljö. Vi använde även en projektor för att barnen skulle utforska sina kroppar och rörelser genom skuggdans. Barnen fick också dansa i större och mindre grupper under alla tider på dagen. De härnade varandra, synliggjorde och visade varandra olika rörelser samt tagit egna initiativ att starta olika danssituationer.

Vi ser att de barn som varit delaktiga i vårt projekt fått förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom skuggdans, dansövningar etc. och att de fått uppleva äkta rörelseglädje. Alltså ser vi att de två frågorna vi utgick ifrån aktualiseras i vårt projekterande. Barnen har också fått erfara genuin delaktighet då de själva, spontant och planerat, har iscensatt dansövningar, där varje barn har varit "ledare". Vi tycker oss också kunna se att det hänt något med barnens kapacitet och förmåga till empati. När någon är ledsen eller arg så uppmärksammas detta av kompisarna på ett nytt sätt. Tidigare har vi upplevt att barnen signalerat att de blivit störda av kompisarnas känslouttryck, nu ser vi att barnen hjälper varandra att påkalla en vuxens uppmärksamhet när någon är ledsen eller rent av försöker trösta med en kram.

Sammanfattningsvis tycker vi att projektet är väl förankrat hos barnen och att vi lyckas hålla fokus kvar vid våra ursprungliga frågor.

De äldre barnen

Vi har valt att fokusera på den sociala hållbarheten och tycker oss kunna se att det arbete vi under hösten bedrivit starkt präglats av detta kunskapsområde. Genom att arbeta med att tolka olika typer av poesi (såväl begreppsligt som semantiskt) har vi låtit barnen undersöka och utveckla ett språk för stora och små känslor – sensoriska och affektiva. Att uppöva ett nyanserat och träffsäkert sätt att uttrycka det man känner och tänker gör det också lättare att förstå nyanser i andras känsloliv.

Kompis på Pärnan

Kompis på Pärnan är snäll
bjuder på karamell.
Kompis på Pärnan älskar glass
vi kan äta många lass.
Kompis på Pärnan är bra
vi kan leka varje da'.
Det finns många kompisar här
så många så att man blir kär.

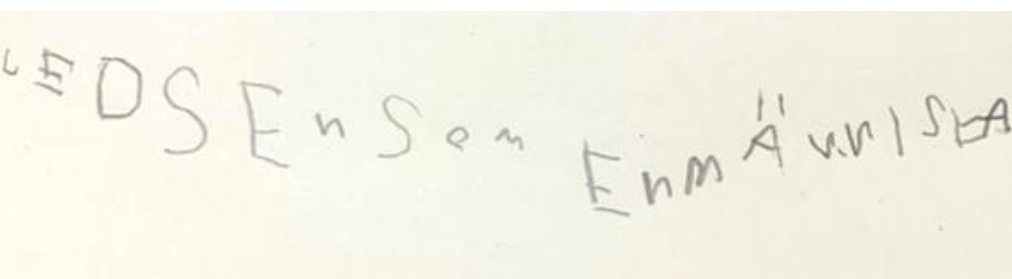

Projektet har kretsat kring ett språkutvecklande och estetiskt utforskande av andras poetiska alster (ord och bild), men också kring en kreativ och matematisk skapandeprocess då barnen erbjudits möjlighet att själva arbeta med liknelser och egna poetiska alster (i ord och bild). Vi har också inlett ett samarbete med Royne Mercurio (herregud & co.) för att märkvärdiggöra arbetet, men också för att låta barnen få erfarenhet av att utbyta idéer med människor utanför förskolans bekanta miljöer.

När läsåret inleddes var de språkliga färdigheterna hos barnen avsevärt olika. Det blev därför viktigt att inte jäkta det semantiska analysarbetet, utan att först hjälpas åt att förstå ordens instrumentella betydelse. I dagsläget kan vi se att flera av barnen stiftat bekvämare relationer med det svenska språket och att de barn som sedan tidigare haft lätt att uttrycka sig fått chans att fördjupa sina språkliga kunskaper. Något som samtliga barn fått erfarenhet av är att skiftande språkkunskaper inte behöver leda till exkludering eller hierarkiska ordningar i gruppen samt att vi alla mår bra av att få hjälpas åt. Vi märker att barnen även börjat tänka i mer "hjälpsamma banor" i andra avseenden; det är lätt att få hjälp när stöduppgifter känns överväldigande eller när andra uppgifter känns oöverstigliga. Vi upplever att barnen själva ser och fångar upp varandra på nya sätt än tidigare. Om detta enkom beror på projektets särskilda fokus är svårt att säga, men vi tänker ändå att vårt arbete med poesi bidragit till stor del.

Sammanfattningsvis skulle vårt arbete kunna ses som en variant, eller påbyggnad, av filosofen Emanuel Levinas tanke om etik och ansvar för den Andre. Inte nog med att barnen funderar på hur man ser att någon är ledsen (även om vi inte explicit pratat om hur man kan se det), de visar också på sätt att känna en önskan om att ta ansvar för någon annan genom empati. Jag ser att du är ledsen, det gör mig ont att du är ledsen, jag önskar något annat för dig. Under projektet har vi låtit barnen undersöka olika sätt att förstå och fördjupa sitt affektiva språk på praktiska sätt, vilket har tillgängliggjort det gemensamma språket och möjliggjort dialogen på ett helt nytt sätt. Det vi tycker oss kunna se är att det lett till en ökad kunskap kring känslolivets komplexitet, men också förnyad respekt inför och omtanke om den Andre.

Förskolan Ängeln

Förskolan Ängeln ligger i anslutning till Tomaskyrkan på T1 i Linköping. Vi har 20 barn inskrivna i åldrarna 1- 6 år, åldersinindelade på två avdelningar. Vi är 5 pedagoger, 2 som arbetar 100% och tre som arbetar 75%. Vi arbetar projektorienterat och drivs av Svenska kyrkan.

Under förra läsåret valde vi att arbeta utifrån frågeställningen: *Vad behöver vi människor för att leva?* Vårt syfte var att försöka ge barnen en förståelse för att jordens resurser är begränsade och att vi behöver ta hand om dem för att vi ska kunna fortsätta leva och må bra. Under detta läsår fortsatte vi med samma frågeställning för att på så sätt ge alla barn, såväl gamla som nya, en möjlighet till förståelse för att vatten är en resurs. Vi delade upp barnen i tre projektgrupper.

Projektgrupp 1

Vi uppmärksammade tidigt att de yngre barnens intresse för att släcka och tända lampor var större än vatten. För att ta vara på det intresset, samt för att skapa förutsättningar för ytterligare utforskande av mörker/ljus samt enklare teknik, iordningsställde vi ett rum där det fanns möjlighet att mörklägga. Vi köpte även in ficklampor som var placerade så att barnen själva kunde använda dem. Ficklamporna hade laddningsbara batterier för att inte belasta miljön mer än nödvändigt. Barnen hade tillgång till rummet hela dagen för att kunna utforska mörker och ljus, ljusets reflektion samt ficklampans funktion när de ville. För att erbjuda barnen lek med ljus och skugga tog vi hjälp av overhead vid flera tillfällen. Syftet med vårt utforskande var att stimulera och utmana barnens intresse för naturvetenskap och teknik.

Vi kan se att barnen har fått en förståelse om att skuggan på väggen har med overheaden att göra. Ett exempel på det är när ett barn som tidigare sett en bokstav som legat på overheaden avbilda sig mot väggen, ta samma bokstav och försöka sätta fast den på väggen. Barnet upprepade det flera gånger, alltid med resultatet av att bokstaven ramlade ner på golvet. Barnet tog då bokstaven, gick fram till overheaden och la den där, vände sig mot väggen, pekade på bokstaven som avtecknades på väggen och sa: "Min".

Ett sätt att skapa sig en kroppsuppfattning är att uppleva sig själv som skugga och förstå att det är min kropp som rör sig på väggen. Barnen har genom projektet fått färdigheter i hur man tändar och släcker ficklampan samt fått känslan av att jag kan. Vi har sett hur barnen använder sin fantasi och härmar efter det de tidigare sett och hört. Exempelvis berättade en pedagog sagan om Bockarna Bruse med fiskar som variation. Vid ett senare tillfälle härmade ett barn detta och berättade sagan själv.

Projektgrupp 2

Barnen i grupp 2 har berört området ekologisk hållbarhet genom att titta närmare på hur vi människor kan påverka hur rent vårt vatten är. Barnen har fått kunskap om att vattnet rör sig runt i ett kretslopp. Att det kan övergå från en form till en annan och att det finns vatten i nästan allt, inklusive våra egna kroppar (i form av svett, kiss, tårar, snor, diarré). Att skräp/kemikalier i vatten inte försvinner och är dåligt för växter och djur. Samt att vattnet i dagvattenbrunnar inte renas. Under året har barnen tagit till sig nya begrepp så som: kretslopp, fast-, flytande- och gasform, avdunstning, ånga, hypotes, molekyler, atomer, kemikalier.

Vid våra gemensamma reflektioner med barnen har de själva kunnat återberätta vad de lärt sig och varit med om. Exempelvis genom att sätta ord på hur vattnet genom ett experiment övergått från fast till flytande form. Vidare har barnen fått en förståelse för att vi människor kan skada växter och djur genom att smutsa ner vårt vatten. Vad som hör hemma i vattnet och inte, vad "skräp" egentligen är och vad som händer med skräp som får ligga kvar i vattnet. Vi ser att barnen utvecklats i sin förmåga att föra fram sina tankar. De säger inte automatiskt samma sak som föregående kompis sagt under våra samtal utan vågar säga vad de själva tror och tänker. Barnen visar att de faktiskt lyssnar på vad kompisarna säger genom att avbryta och rätta vid behov – eller lägga till saker som den andre missat. Under året har vi även kunnat se en utveckling i att barn som tidigare inte vågat/velat delta i samtal nu deltar mer aktivt. Barnen har också fått öva sig i att ställa hypoteser och att träna sig i att applicera sin kunskap om vattnets egenskaper i olika situationer. Vi upplever även att barnen (under senare delen) börjat ställa mer "verklighetsförankrade" hypoteser.

Vi tycker oss kunna se att särskilt ett av barnen uppvisar en förtrogenhet inför att värme alltid gör så att snö och is smälter. Vid flera olika tillfällen under projektet har barnet i olika sammanhang kunnat sätta ord på att det är just värmen som orsakar att något smälter. Oavsett om värmen kommer från fingrarna, munnen eller det varma vattnet i ett experiment. Ett annat barn uppvisar en förtrogenhet inför vattnets olika former. Gemensamt för hela barngruppen ser vi att de känner sig förtrogna med att skräp i vatten är dåligt och skadligt för växter och djur, samt vad som egentligen hör hemma i vattnet. När barnen har illustrerat sina hypoteser eller ritat vad som hänt i ett experiment har de gett prov på en kombination av förståelse och fantasi. De ritar något de vet och lägger till egna detaljer från sin fantasi.

När barnen fått se bilder på hur det kan gå för djurlivet med skräp i vattnet så ser vi en stark vilja hos barnen att vilja rena vattnet. De blandar in egna känslor och uttrycker sig så som "*jag skulle räddat djuren*" eller "*jag skulle tagit bort skräpet*" och så vidare.

Då barnen fick i uppgift att måla vatten som *mår bra* och vatten som *mår dåligt* gav barnen uttryck för att det fanns skräp och smuts i vattnet som mårde dåligt. Ett barn berättade att det vatten som mårde bra "*såg bra ut*" och dessutom innehöll "*leende munnar*".

VATTEN SOM
MÅR BRA

VATTEN SOM
INTE MÅR BRA

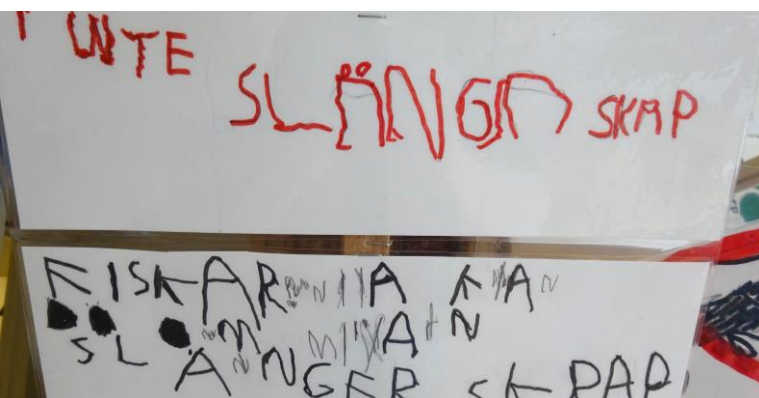

Projektgrupp 3

Barnen i grupp 3 har fått beröra området social hållbarhet genom att vi arbetat med att stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation och uppmuntrat att vi tillsammans arbetar för ekologisk hållbarhet. Barnen har fått möjlighet att utforska och identifiera det ömsesidiga beroendet mellan människa och växter.

Vi kan se att barnen har en förståelse och är förtrogna med ämnet vatten. De använder begrepp som vattenmolekyler, vattenånga, kretslopp, is och regn. Barnen har tagit till sig fakta av att det är dåligt och farligt för djurlivet med gifter och skräp i vattnet och försökt komma fram till lösningar för att rädda haven. Vi kan se det bland annat genom barnens tankar och lösningar om hur de kan få bort föroreningarna från våra vattendrag. "Man kan lägga ut handdukar som suger upp olja i vattnet" och "Man kan bygga en maskin som tar upp allt vatten tar bort all olja och skräp och släpper tillbaka vattnet till fiskarna". Barnen har fått en förståelse för att alla inte har tillgång till rent vatten och att många får gå långt för att hämta vatten.

Barnen har funderat på hur man kan göra för att spara på vatten och om det går att göra vatten ifall allt tog slut. Några av teorierna är: "Man kan bygga en maskin där mjölet åker in och när det kommer ut förvandlas det till vatten" eller "Man kan göra vatten av värme. Man bygger en maskin som behöver solvärme och om man lägger i kvistar och blad blir det vatten." Barnen har fått pröva sina teorier och kommit fram till att det inte alltid blir som man tänkt sig. Genom att ta tillvara på barnens teorier och låta dem göra sin röst hörd tänker vi att de får en känsla av att *jag är någon att räkna med* och att de får ett framtidshopp och vågar ge uttryck för sina tankar och funderingar. Vi kan se att några barn börjar våga ta talutrymme i gruppen och delge sina teorier.

Händelser vi särskilt vill lyfta

Pärlans odlingslåda och samarbete med Linköpings kommun

Förskolan Pärlan blev under höstterminen 2019 inbjudna att delta vid invigningen av nya resurser vid odlingsplatsen som är belägen strax nedanför Skäggetorps kyrka. Invigningen var tänkt att uppmärksamma att odlingsplatsen fått utökade odlingsmöjligheter, olika konstverk och "bytes-hus". Denna inbjudan såg vi pedagoger som en fantastisk möjlighet till samarbete mellan vår förskola och kommunen och som ett sätt för oss att låta barnen möta och engagera sig i närområdet, som ett viktigt led i vårt demokratiseringsuppdrag.

I förskolans uppdrag under rubriken Hållbar utveckling samt hälsa och välbefinnande står följande: *"Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle."* (Lpfö18 s. 9)

Världsbokdag

Förskolan Ängeln uppmärksammade världsbokdagen genom att bjuda in barnen till magisk sagostund. Efteråt fick de barn som ville göra egna böcker med bild och text. Världsbokdagen handlar om yttrandefrihet, demokrati och allas rätt till berättelser.

"Låt oss ta upp böcker och pennor. De är våra mest effektiva vapen."

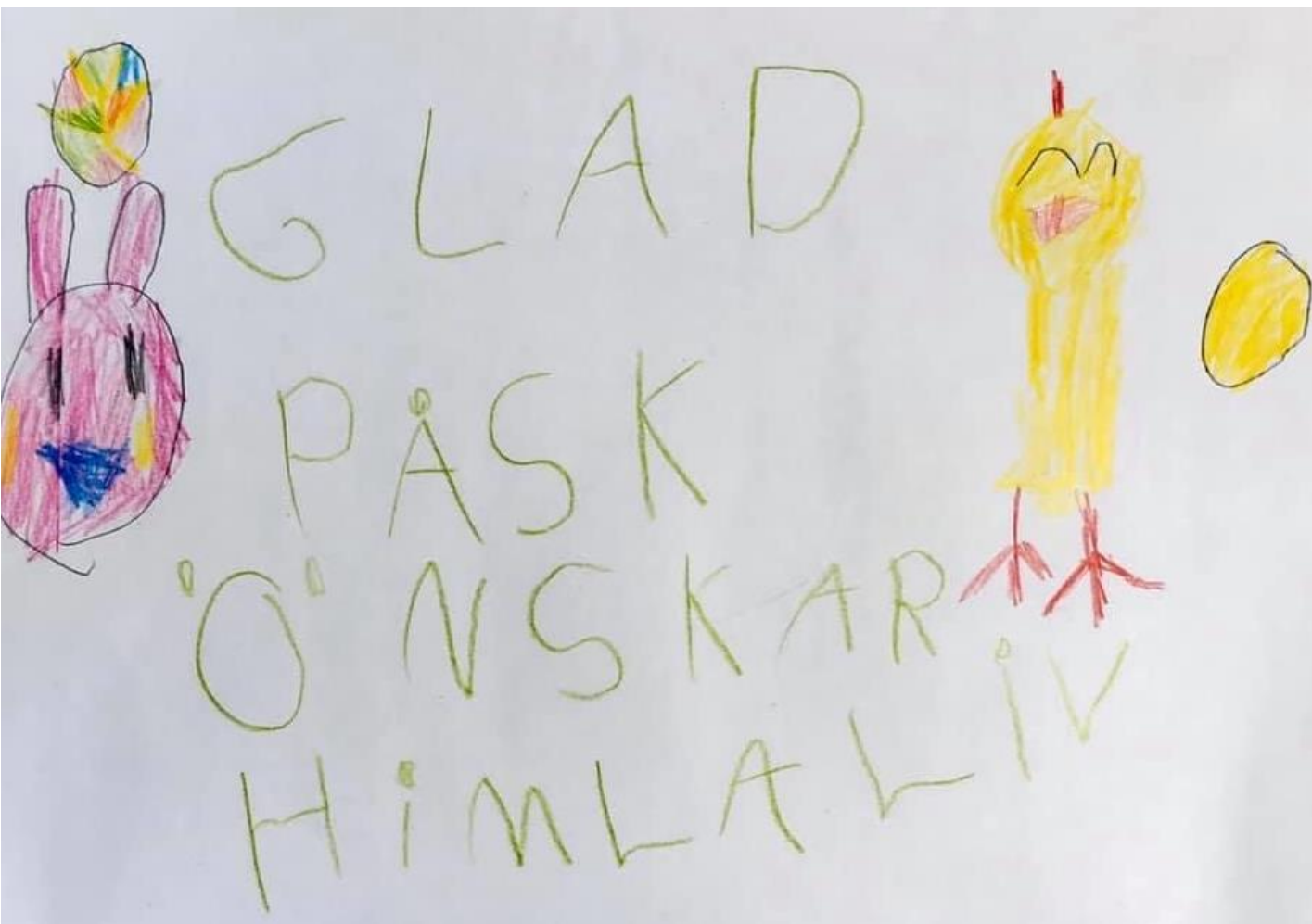
– Malala Yousafzai, mottagare av Nobels Fredspris 2014.

Åleryds vårdboende

Himlalive har under året samverkat med Åleryds vårdboende. I början på året blev avdelningen Molnet inbjudna att komma dit och dansa ut julen. Vi blev väl mottagna när vi kom och alla samlades i den stora samlingssalen. Barnen bildade en stor ring runt julgranen. Vi sjöng och dansade de traditionella dans- och julsångerna med ackompanjemang av dragspel och piano med två av de boende på vårdboendet. Barnen blev därefter bjudna på något att dricka samt var sin godispåse som barnen fick ta med sig hem. Med tanke på restriktionerna för covid-19 och i och med det inget besök på vårdboendet vid påsk. Vi beslöt därför att låta barnen rita och skriva påskkort. Vi tog en promenad på Skärtorsdagen och lämnade dessa till personal vid entrén som fick vidarebefordra hälsningarna från oss samt önska de äldre en Glad Påsk. Inför midsommar besökte vi vårdboendet på avstånd. Barnen sjöng sånger utomhus för de äldre. Vi överlämnade ett stort kuvert med kort som barnen ritat och skrivit med önskan om en glad sommar.

"När vi bygger vänskap i ett gränsöverskridande perspektiv har vi hela tiden en helhet att vara kvar i, och kyrkan gör dessutom samhället en stor tjänst genom att skapa sammanhållning över generationsgränserna. Det blir ett bygge av samhällsgemenskap med enorma möjligheter att verka för integration i vid bemärkelse." (Levande tillsammans med Kristus, s.156)

Kompetensutveckling

Under detta läsår har vi instiftat två nya nätverk – ett för barnskötarna och ett för förskollärarna. Detta har vi gjort med anledning av att den nya läroplanen Lpfö18 gör tydliga distinktioner i ansvarsfördelningen mellan de båda yrkeskategorierna och vi har gjort det i syfte att ge tid för kunskapsinhämtning och vidareutveckling av verksamheten och yrkesrollen.

Barnskötarnätverk med omsorgsfull förskola i fokus

Under ledning av Pia Strömqvist, rektor, har nätverket för förskolornas barnskötare mötts i två grupper vid sammanlagt fyra heldagar under läsåret. Vid nätverksträffarna har omsorgens teoretiska, etiska och praktiska utförande varit det centrala arbetsområdet. Arbetet har innefattat såväl läsning och bearbetning av litteratur (se litteraturlista) som praktiska moment. De praktiska moment som nätverket ägnat sig åt har letts av Ann Jeraeus och Nevena Cvijetić.

Tillsammans med Ann har nätverket fått möjlighet att fundera kring de olika språkstimulerande material och arbetssätt vi har på våra förskolor. Ann berättade om erfarenheter och kunskap hon förvärvat genom sin mångåriga erfarenhet av att arbeta med språkutveckling i förskolan och pedagogerna fick chans att arbeta praktiskt med materialen.

Nevena utmanade nätverksdeltagarnas dokumentationspraktik etiskt och estetiskt. Nevena berättade om hur pedagoger kan tänka kring urval och utformning av text och bild i dokumentationsarbetet. Pedagogerna i nätverket fick också möjlighet att öva praktiskt.

Förskollärarnätverk kring undervisning med långsamhet som förtecken

Nätverket för förskollärare har letts av Tobias Pihlblad, förskollärare. Nätverkets arbete inleddes med tre dagars forskningsseminarium kring undervisning i Stockholm, Reggio Emilia-institutets sommarsymposium, 2019. I augusti träffades förskolornas förskollärare och diskuterade de tankar kring verksamheten under symposiedagarna.

Utifrån samtalet identifierades tre huvudområden som gruppen önskade arbeta med under läsåret. De tre områdena var *Didaktikens och undervisningens plats i verksamheten, utvärderingsverktyg och långsamhet*.

Under höstterminen fokuserades arbetet kring begreppen långsamhet och processuell didaktik. Inför träffarna lästes utvald litteratur (se litteraturlista) och vissa praktiska övningar/observationer av verksamheterna. Under träffarna bearbetades dessa genom samtal och praktiska definitionsövningar. Diskussionerna handlade om hur vi kan fostra en undervisningskultur som tillåter processer att ta lång tid.

Ett sätt att tillförsäkra en sådan undervisningskultur tror vi är att ha ett träffsäkert och ändamålsenligt reflektionsförfarande. Därför har vårens nätverksträffar ägnats åt att fundera över hur, vad och varför vi dokumenterar verksamheten.

Under våren har nätverket läst litteratur och funderat över våra dokumentationsverktyg. Vidare har ett arbete inletts för att se över och utforma förslag på nya dokumentationssätt som tillåter oss att fostra en undervisningskultur som bär långsamhetens förtecken och vidare som låter oss berätta den berättelse om vår verksamhet som vi känner oss angelägna om att berätta.

Litteratur vi använt oss av i nätverken

Dahlberg, Gunilla, Moss, Peter & Pence, Alan (2015) *Från kvalitet till meningsskapande. Postmoderna perspektiv – exemplet förskolan*. Stockholm: Liber

Josefson, Mie (2018) *Det ansvarsfulla mötet. En närhetsetisk analys av omsorgens innebörder i förskolan (diss.)* Stockholm: Stockholms universitet. Digital resurs: <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1164117/FULLTEXT01.pdf>

Pramling Samuelsson, Ingrid, Sheridan, Sonja & Williams, Pia (2006) "Five preschool curricula – comparative perspective" ur *International Journal of Early Childhood* vol 38 (2006). Digital resurs: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19108/1/gupea_2077_19108_1.pdf

Severinsson, Johanna (2018) *Transformation från A till B. Vad sker i processen mellan förväntningar och insikt? (mast.)* Stockholm: Kungliga musikhögskolan. Digital resurs: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1247256/FULLTEXT01.pdf>

Öhman, Margareta (2019) *Värna barns lekstyrka*. Stockholm: Gothia

Återkoppling kring läsårets utvecklingsområden

De fyra områden som lyftes för förskolorna tillsammans har alla arbetats med olika sätt. Våra krisplaner är uppdaterade med det de saknade: plan vid barns försvinnande vid utflykt. Arbetet kring det individuella barnets läroprocesser ansvarade nätverket för förskollärare för. Samtalen resulterade i att en ny form för dokumentation är på gång. Covid-19 pandemin gjorde att det inte blev möjligt att träffas i maj för att ta ett beslut. Det arbetet blir framskjutet till hösten 2020. Våra nätverk för att ge yrkesprofessionerna möjlighet till anpassad kompetensutveckling har startats. Samtalen kring undervisning och omsorg har varit goda. Att arbeta på detta sätt med kompetensutveckling kommer att vidareutvecklas under kommande läsår.

Årets projekt kring hållbar utveckling tog utgångspunkt under hösten i de olika spår som fanns kvar från våren. Tanken var att hitta fler hållbarhetsaspekter kring det som redan visat sig vara intressant. Frön, vatten, sociala relationer och insekter. En självkritik är här på sin plats och vi kan konstatera att det inte var så lätt. Det är svårt att omfamna alla tre aspekter som omnämns i läroplanen. Kanske skulle vi ha valt nya spår? Kanske skulle vi ha skruvat till fördjupningen efter halvårsavstämningen mer? Och kanske hade vi lyckats bättre om covid-19 och andra tragiska besked inte kommit emellan?

Kring de prioriterade utvecklingsområden att förbättra som varje förskola lyft vid revidering av plan för främjande och förebyggande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna behövs också en självkritisk hållning. De glöms lätt bort och samtalen som skulle ha uppstått i arbetslagen har inte varit så frekventa. Plan för hur det ska genomföras bestäms vid kvalitetsdagar i maj på våren och ska inte iscensättas för än vid höststart. Under sommaruppehåll kan arbetslag ha förändrats och samtalet i maj ha glömts bort. Inför läsåret 20/21 väljer vi att lägga upp planerna vid höststart istället och om möjligt väva in dem i vårt fokus för projekterandet kommande läsår.

Områden att utveckla för Linköpings Domkyrkopastorats förskolor inför läsåret 20/21

Utifrån pedagogernas skattning i KUL-materialet, attitydundersökningen, tillsyns- och insynsbesöket och ny skrivning kring Barnkonventionen i läroplanen beslutar vi följande utvecklingsområden för läsåret 20/21. För samtliga förskolor gäller att arbeta med begreppen likvärdighet, jämställdhet och barns lika rättigheter. Här ska samtal föras i arbetslagen om vad detta betyder i förskolornas kontext. Därefter kan det få en praktisk betydelse i den dagliga verksamheten på förskolorna. Den projekterande delen av den pedagogiska verksamheten ska ta avstamp i Barnkonventionen. Se bilaga 2.

Varje förskola har även andra utvecklingsområden som ska planeras för under höstens planeringsdag i augusti.

Förskolan Himlaliv

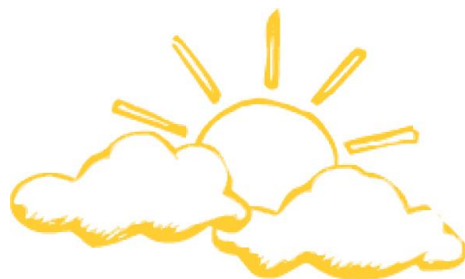
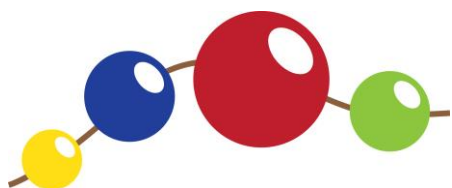
Pedagogerna vill arbeta med bättre måluppfyllelse kring kulturell mångfald och ett bättre interkulturellt arbetssätt.

Förskolan Pärlan

Pedagogerna vill arbeta på ett mer strukturerat arbetssätt med läs- och skrivförberedande arbete.

Förskolan Ängeln

Pedagogerna vill arbeta med barns delaktighet och inflytande för att stärka deras möjlighet att påverka sin situation.

Röster om verksamheten

Från arbetslagen genom skattningsmaterialet KUL

På alla förskolor är pedagogerna överens om att styrkorna i verksamheten finns i läroplansområdena som handlar om trygghet, omsorg och utveckling och det mål som handlar om språk och kommunikation. Det test som kommunen gör på alla barn som börjar i förskoleklass, Hitta Språket och Hitta Matematiken visar ett gott resultat för de barn som gått på våra förskolor. Vi kan också se att läroplansmålet om hållbar utveckling är under uppgång. Det område som pedagogerna har identifierat behöver utvecklas är arbetet med likvärdighet. Begreppet likvärdighet behöver förstås och få en gemensam innebörd i arbetslagen. Därefter kan den pedagogiska verksamheten utvecklas till att vara mer likvärdig för alla barn.

Från tillsyns- och insynsbesök på förskolan Ängeln under hösten 2019

Generellt kan sägas om insynsbesöket på förskolan Ängeln att observatörerna skattade verksamheten högre än arbetslaget. Det kan ses som ett gott betyg. Det kan också ses som ett arbetslag med god förmåga att kritiskt granska sin verksamhet för att utveckla den vidare. Observatörerna lyfte att förskolan har närvarande, nyfikna och engagerade pedagoger som ger barnen en stor trygghet och goda förutsättningar för lärandet. De lyfte även att pedagogerna har ett helhetstänk kring språk, kommunikation samt läs- och skrivförberedande arbete. Att arbeta vidare med nämns hållbar utveckling, med alla tre benen i alla åldrar. Samt under utveckling och lärande att utveckla den digitala kompetensen och att vila på en vetenskaplig grund.

Från attitydundersökningen genomförd av Linköpings kommun med vårdnadshavarna till 2-5 åringarna

Vårdnadshavarna på våra tre förskolor skattar generellt vår verksamhet högre än det medeltal som finns vid alla förskolor i kommunen. Trygghet och trivsel har höga poäng. Vi ser att indikatorn som handlar om daglig information till vårdnadshavarna har en lägre poäng. Det är ett återkommande dilemma. Vi upplever att önskemålen om hur informationen ska ges är lika många som det finns vårdnadshavare. På en av förskolorna ser vi ett resultat som sjunker. Till det vill vi lägga en kommentar om att detta läsår inneburit mycket av att förklara och förtydliga de riktlinjer som gäller kring en barnomsorgsplats i Linköpings kommun.

Barnen på Himlaliv har tillfrågats av sina föräldrar om vad de tycker om sina pedagoger och förskolan. Detta finns som bilaga 1.

Analys

Vår analys av Linköpings Domkyrkopastorats tre förskolors verksamhet är följande:

Vi ser tillbaka på ett läsår som inneburit många prövningar för våra tre förskolor. Det har varit personliga förluster, sjukdomstillstånd av längre karaktär, flyttbestyr, budget som ska komma i balans och dessutom den nationell pandemin covid-19.

Vi gick in i detta läsår med tanke om att få fatt på hållbarhet i långsamhetens tecken. I detta har vi prövats, både på gott och på ont. Hur blir vi hållbara människor när så mycket utifrån pressar oss? Vi har tvingats att tänka om och vara i nuet på många sätt. Det kanske blir nyckeln till fortsatt hållbarhet för oss alla som är och vistas på våra förskolor. Det får framtiden utvisa.

Det är ändå med glädje som vi ser på det sammanlagda resultatet och kvalitén i vår verksamhet i denna rapport. Vår pedagogiska verksamhet skattas högt av vårdnadshavare, observatörer, barnen och pedagogerna. Vi har självklart saker att utveckla och bli bättre på i en verksamhet som har mänskliga relationer som sin stora påverkansfaktor. Vi tänker att relationerna på våra förskolor är av ett gott slag då den pedagogiska verksamheten utifrån läroplans uppdraget skattas högt av utomstående. Barnens röster om sina pedagoger talar väl ett tydligt språk om detta?

Under kommande läsår behöver vi vässa begreppet likvärdighet för att få en gemensam överenskommelse om vad det betyder i vår kontext. Förhoppningsvis kan också arbetet med att omsätta Barnkonventionens text i undervisningen med barnen hjälpa oss att rätta ut vad likvärdighet utifrån barnets perspektiv betyder.

Vi tycker att vi ser en verksamhet med god måluppfyllelse kring detta läsårs prioriterade mål om hållbarhet. En verksamhet som trots tryck utifrån har gett barnen en trygg, rolig och lärorik förskola.

Linköping 2020-06-22

Förskollärare Birgit Triches, Eva Hall och Tobias Pihlblad
Ateljerista Nevena Cvijetic
Rektor Pia Strömqvist

Litteraturlista

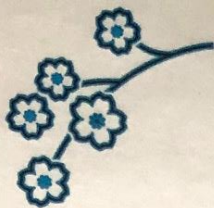
Modéus, Martin (2016) *Levande tillsammans med Kristus. Herdabrev för Linköpings stift*. Skellefteå: Artos & Norma bokförlag

www.barnensbokklubb.se

Skolverket (2018) *Läroplan för förskolan Lpfö18*

Vad är det som är bra med fröknarna på Himlaliv?
- citat från barnen på himlaliv våren 2020

De är snälla

De tycker att vi gör roliga och kula saker

De är bra på att leka, skoja, läsa och göra mat

De hittar på roliga saker

De skattar och pysslar

Dom leker ute

De är så busiga

Att dom inte gör dumma saker mot mig

De säger alltid hej till mig när jag kommer

Att dom i bland busar och det gör mig glad.

De låter en vara i konstruktion

Jag tycker om deras kramar när jag är ledsen, men inte när de säger till med hård röst

De leker

De är bara snälla

De har en förskola som vi kan gå på

Dom säger åt den som har slagit att det är fel

De är bra på att leka i skogen

Dom är bra för dom gör isband som jag vill

DE ÄR SÄLLA

De är bra på att leka, skoja, läsa och göra mat

Projekt 2020/2021: Likvärdighet och barns lika rättigheter

Under vårens kvalitetsdag och arbetet med KUL har samtliga arbetslag sett sig behöva utveckla arbetet med likvärdighet på olika sätt. När vi läser indikatorerna kring området Likvärdighet i KUL kan vi se att barns lika rättigheter omnämns. Barnkonventionen har lyfts in i Läroplanen för förskolan som ett område barnen har rätt att få kännedom om och är ett område vi behöver arbeta med.

"Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter."

Lpfö 18, s 5.

Vi tänker därför att det gemensamma, övergripande, projektspåret detta läsår får ta sin utgångspunkt i barnkonventionen. Ert uppdrag blir att starta hösten med att utgå från barnkonventionens artikel 7. Artikeln handlar om barnets rätt till ett namn och ett medborgarskap.

"Barnet ska registreras omedelbart efter födseln och från födseln ha rätt till ett namn, rätt att förvärva ett medborgarskap och, så långt det är möjligt, rätt att få veta vilka dess föräldrar är och få deras omvårdnad."

Barnkonventionen, artikel 7.

Att arbeta med varje barns namn blir ett arbete med det egna jaget. Ett arbete som lyfter varje barns möjlighet att vara sitt unika jag. Det blir också ett arbete med *vilka vi är* på vår förskola som har rättigheter. Genom att starta projektet med att arbeta med individerna i barngruppen får vi syn på vilka barnen är och därefter kan vi fördjupa det specifika spåret för varje enskild förskola utifrån likvärdighet och barns rättigheter.

Till er hjälp, för att starta upp arbetet med artikel 7 kan ni hämta inspiration från böckerna *"Ett eget namn"* ur *Tio kompisböcker baserade på barnkonventionen* och *"Rätt lätt 1 om barnets rättigheter"* och *"Barnens planet"* (boken och handledningen, som finns på teskedsorden.se under fliken "för skola", förskolan). Samtliga finns eller kommer att finnas, inom kort, på varje förskola. Diverse artiklar på siten Förskoleforum finns också att hämta idéer och tips från.

Att arbeta med varje barns namn kan handla om att låta barnen och föräldrarna berätta bakgrunden till varför barnet heter som det heter. Bild på barnet och dess namn kan finnas i förskolans miljö så att det blir synligt för barnen. Första bokstaven i barnets namn kan vara särskilt viktig att lyfta. För att förstå hur viktigt namnet är för identiteten kan det vara av värde att prata om att bli kallad andra saker än sitt namn och hur det känns.

Grov planering av projektgången:

Augusti -September

Planeringsdag på varje förskola, 28 augusti

Uppstart av projektet med att arbeta med artikel 7

September-Oktober

Diskussioner i arbetslaget och observationer av barngruppen

Oktober

Föreläsning "Lekande rätt" för samtliga av Fanny Davidsson, 19 oktober

Fördjupning av diskussioner i arbetslaget och observationer av barngruppen

Val av eget projektspar

November

Arbete med projektspar

Januari

Halvårsavstämning, vi reflekterar bakåt och hjälper varandra framåt

Fördjupning av projektspar under resten av terminen

